

JOHN BOYNE

FURIILE INIMII

„– Oare numai mie mi se pare că lumea asta devine pe zi ce trece un loc din ce în ce mai respingător? întrebă Marigold, privind peste masa la care lua micul dejun, către soțul ei, Christopher.

– De fapt, răspunse el, mie îmi face impresia că...

– Era o întrebare retorică, spuse Marigold, aprinzându-și o țigară, a șasea din ziua aceea. Te rog, nu te face de râs exprimându-ți părerea!“

Maude Avery, *Like to the Lark*
(The Vico Press, 1950)

PARTEA I

RUȘINEA

1945

Pasărea din cuib de cuc

Oamenii de ispravă din Goleen

Cu mult timp înainte să se fi aflat că el însuși era tatăl a doi copii făcuți cu femei diferite, una din Drimoleague și cealaltă din Clonakilty, părintele James Monroe stătea în altarul bisericii Our Lady, Star of the Sea, în parohia Goleen, West Cork, și o proclama pe mama mea drept târfă.

Familia stătea laolaltă în a doua strană, bunicul meu spre culoar, lustruind cu batista placa de bronz gravată în memoria părinților săi, fixată pe spătarul de lemn din spatele lui. Purta costumul de duminică, atent călcat de bunica mea cu o noapte în urmă. Aceasta își răsucise rozariul în jurul degetelor strâmbe și murmură încet, până când el își puse mâna peste a ei și îi ordonă să stea nemișcată. Cei șase unchi ai mei, cu părul lucind de lac cu miros de trandafiri, stăteau lângă ea, așezați în ordine crescătoare, după vârstă și prostie. Fiecare dintre ei era cu doi centimetri și jumătate mai scund decât celălalt, iar diferența se vedea din spate. Băieții se străduiseră din răspuțeri să stea treji în dimineața aceea. Cu o seară în urmă, fusese o petrecere dansantă în Skull și ei veniseră acasă beți crișă, dormind doar câteva ore înainte să fie treziți de tatăl lor pentru a merge la slujbă.

În capătul rândului, sub o sculptură de lemn a celei de-a zecea opriri pe drumul crucii, stătea mama mea, cu stomacul încordat de teroare din cauza a ceea ce urma să se întâmple. Abia îndrăzneala să ridice privirea.

Slujba începuse ca de obicei, mi-a povestit ea, cu prezentarea plic-tisitoare a riturilor introductive ale preotului și congregația care cânta fals Kyrie.

William Finney, un vecin de-al mamei mele din Ballydevlin, și-a croit drum prin decorul pompos al amvonului pentru prima și a doua citire liturgică, dregându-și glasul la microfon înainte să pronunțe fiecare cuvânt cu așa o intensitate dramatică, încât ar fi putut la fel de bine să evolueze pe scena Teatrului Abbey. Părintele Monroe, transpirând vizibil sub greutatea veșmintelor sale și din cauza intensității mâniei, a început cu Aclamația și Evanghelia înainte să îi invite pe toți să se așeze. Trei băieți de altar s-au așezat îmbujorați pe banca lor laterală, făcând schimb de priviri entuziasmate. Asta poate pentru că citiseră deja notițele preotului chiar din sacristie sau îl auziseră repetând vorbele în timp ce își trecea sutana peste cap. Sau poate că știau deja de câtă cruzime era capabil bărbatul și erau fericiți că de data asta măcar nu era îndreptată către ei.

– Eu și familia mea facem cu toții parte din comunitatea Goleen. Cel puțin, asta se crede de când au început să se țină evidențele, începu el, privind spre cele o sută cincizeci de capete ridicate și unul singur aplecat. Am auzit un zvon teribil cum că stră-străbunicul meu avea rude în Bantry, dar nu am văzut niciodată vreo dovadă care să susțină așa ceva. Un râs apreciativ din partea congregației se făcu auzit; în fond, puțin bigotism local nu a rănit niciodată pe nimeni. Mama mea, continuă el, o femeie de treabă, a iubit această parohie. S-a dus în mormânt fără să se îndepărteze vreodată de West Cork mai mult de câțiva kilometri și nu a regretat asta nicio secundă. „Aici locuiesc oameni buni“, îmi zicea ea mereu. „Oameni buni, cinstiți, catolici.“ Și, știți ce, nu am avut niciodată motive să mă îndoiesc de spusele ei. Până astăzi.

În biserică, vorbele lui au reverberat.

– Până astăzi, repetă încet părintele Monroe, dând din cap cu o expresie de amărăciune. Catherine Goggin este prezentă în această dimineață?

El se uită în jur de parcă nu ar fi avut nici cea mai vagă idee unde ar putea-o găsi, chiar dacă în ultimii șaisprezece ani ea s-a așezat în aceeași strană în fiecare duminică dimineață. Într-o clipă, capetele

fiecărui bărbat, femeie și copil prezent se întoarseră în direcția ei. Fiecare cap, cu excepția bunicului meu și a celor șase unchi, care se uitau ferm înainte, și a bunicii mele, care își cobora capul, în timp ce mama mea și-l ridica rușinată.

– Catherine Goggin, iată-te! spuse preotul, zâmbindu-i și chemând-o în față. Vino aici sus, la mine, ca o fată bună!

Mama mea se ridică încet și înaintă spre altar, un loc unde nu mai ajunsese până atunci decât pentru a lua Comuniunea. Chipul ei nu era stacoiu, îmi va fi povestit ea cu ani mai târziu, ci palid. În acea zi era o atmosferă încinsă în biserică, atât din cauza verii toride, cât și a respirației enoriașilor entuziasmați, iar ea se simțea nesigură pe picioare, speriată că ar fi putut să leșine și să rămână pe podeaua de marmură, să se veștejească și să putrezească, servind drept exemplu pentru alte fete de vârsta ei. Ea privi emoționată spre părintele Monroe, întâlnindu-i ochii ranchiunoși pentru o clipă, înainte să întoarcă privirea.

– De parcă untul nu s-ar topi, spuse părintele Monroe privind spre turma sa și zâbind pe jumătate. Câți ani ai acum, Catherine? întrebă el.

– Șaisprezece, părinte, spuse mama mea.

– Vorbește mai tare, să te audă și oamenii buni din spatele bisericii!

– Șaisprezece, părinte.

– Șaisprezece. Acum ridică-ți ochii și privește-ți vecinii! Mama și tatăl tău, care au dus o viață decentă, creștină și care și-au mulțumit părinții la rândul lor. Privește-ți frații, despre care știm cu toții că sunt tineri buni și voinici, muncitori, harnici, care nu au dus nicio fată pe calea greșită. Îi vezi, Catherine Goggin?

– Da, părinte.

– Dacă trebuie să spun încă o dată să vorbești mai tare, o să-ți trag o palmă peste altarul ăsta și niciun suflet din biserică asta nu o să mă condamne.

– Da, părinte! repetă ea, mai tare de astă dată.

– „Da.“ Asta e singura oară când rostești acest cuvânt într-o biserică, îți dai seama de asta, fetițo? Pentru tine nu va exista niciodată o zi de nuntă. Văd că mâinile tale se îndreaptă spre burta ta grasă. Ascunzi vreun secret?

În acel moment începură să se audă șoapte din strane. Desigur că asta bănuise congregația – ce altceva putea să fie? –, dar aștepta o confirmare. Ochii se plimbau dinspre prieteni la dușmani, conversațiile deja se pregăteau în capetele lor. „Familia Goggin, ar fi spus ei. Nu m-aș aștepta la nimic altceva din partea lor. El abia poate să-și scrie numele pe un petec de hârtie și ea e tare ciudată.“

– Nu știi, părinte, spuse mama mea.

– Nu știi? Evident că nu știi! Pentru că nu ești decât o târfă mică și ignorantă care nu are un creier mai mare decât al unui iepure prins în cursă! Și morală pe măsură, aș putea adăuga. Toate fetele tinere de aici, spuse el acum, ridicând vocea și întorcându-se să privească oamenii din Goleen, care stăteau încremeniți pe locurile lor în timp ce el arăta spre ei. Toate fetele tinere să ia aminte la Catherine Goggin aici și să vadă ce pătesc cele care își dau virtutea pe nimic! Se trezesc cu un copil în burtă și niciun soț care să aibă grijă de ele!

Prin biserică se auzi un vuiet. Cu un an în urmă, fusese o fată pe insula Sherkin care rămăsese însărcinată. A fost un scandal de pomină. Același lucru se întâmplase cu un Crăciun în urmă în Skibbereen. Oare Goleen urma să se aleagă cu același semn al rușinii? Dacă da, până la ora ceaiului vestea avea să circule prin tot West Cork.

– Acum, Catherine Goggin, continuă părintele Monroe, punând o mână pe umărul ei și strângând cu atâta putere că simțea că-i rupe oasele. În fața lui Dumnezeu, și a familiei tale, și a tuturor oamenilor buni din această parohie, vei numi băiatul care s-a culcat cu tine. Îl vei numi acum, astfel încât să fie forțat să mărturisească și să fie iertat în ochii lui Dumnezeu. Și apoi vei ieși din această biserică și din această parohie și nu vei mai întina numele Goleen de aici încolo, m-ai auzit?

Ea ridică privirea și se uită la bunicul meu, al cărui chip era nemșcat precum granitul, în timp ce se holba la statuia lui Iisus crucificat care atârna în spatele altarului.

– Bietul tău tată nu te poate ajuta acum, spuse preotul, urmând direcția privirii ei. Sigur că nu mai vrea să audă de tine. Chiar el mi-a spus asta noaptea trecută când a venit în prezbiteriu să îmi raporteze rușinoasa veste. Și nu lăsa pe nimeni aici să îl învinuiască pe Bosco Goggin pentru asta, pentru că el și-a crescut bine copiii, el i-a crescut cu valori catolice! Cum ar putea el să fie răspunzător pentru un singur măr putred dintr-un coș de mere bune? Spune-mi acum numele băiatului ca să te putem alunga și să nu mai trebuiască să ne uităm la chipul tău împuțit! Așa-i că nici nu știi cum îl cheamă? Au fost prea mulți ca să fii sigură?

Un murmur scăzut de nemulțumire putu fi auzit prin strane. În ciuda tuturor bârfelor, congregația simți că lucrurile erau împinse un pic cam prea departe, pentru că îi implica pe toți fiii lor în imoralitate. Părintele Monroe, care ținuse sute de slujbe în acea biserică de-a lungul a două decenii și care știa foarte bine cum să citească publicul, dădu puțin înapoi.

– Nu, spuse el. Pot să îmi dau seama că încă mai ai puțină decență și că a fost un singur băiat. Dar îmi vei spune numele lui chiar acum, Catherine Goggin, sau voi afla ce te împiedică s-o faci!

– Nu-l voi spune, rosti mama mea, clătînând din cap.

– Ce?

– Nu-l voi spune, repetă ea.

– Nu-l vei spune? A trecut demult vremea timidității, îți dai seama de asta, nu? Numele, fetițo, sau jur în fața crucii că te voi biciui afară din casa Domnului pentru nerușinare!

Ea ridică ochii și privi prin biserică. Era ca un film, avea să îmi spună mai târziu, cu toată lumea care își ținea respirația în timp ce se întreba către cine avea să arate cu degetul acuzator, fiecare mamă rugându-se să nu fie fiul ei. Sau, mai rău, soțul ei.

Ea deschise gura și păru să dea un răspuns, dar se răzgândi și clătină din cap.

– Nu-l spun, repetă ea încet.

– Atunci pleacă de aici! spuse părintele Monroe, pășind în spatele ei și lovind-o puternic cu cizma, lucru care o făcu să se prăvălească peste treptele altarului, cu mâinile întinse în față, întrucât chiar și în acea etapă timpurie a existenței mele, ea era gata să mă protejeze cu orice preț. Ieși afară de aici, ușuratic! Pleacă din Goleen și du-ți infamia în alt loc! În Londra există case care au fost construite special pentru cele ca tine și paturi în care poți să te întinzi pe spate și să-ți desfaci picioarele pentru oricine, prin tot felul de căi, doar ca să-ți satisfaci poftele desfrânate.

La auzul acestor vorbe, congregația răsuflă într-o încântare amestecată cu groază, în timp ce băieții adolescenți păreau entuziasmați de astfel de noțiuni. Când ea se ridică de pe jos, preotul înaintă iar și o târi de braț prin nava bisericii, scuipatul scurgându-i-se de pe gură și bărbie, cu chipul roșu de indignare; probabil că exaltarea lui era chiar vizibilă pentru cei care știau unde să se uite. Bunica mea se uită în jur, însă bunicul meu o împunse în braț, iar ea se întoarse la loc. Unchiul meu, Eddie, cel mai tânăr dintre cei șase și cel mai apropiat de vârsta mamei mele, se ridică și strigă:

– Ei haide, e de-ajuns!

La aceste cuvinte, bunicul meu se ridică și el și îi trase fiului său un pumn în falcă. Mama mea nu văzu mai multe după aceea, pentru că părintele Monroe o aruncă în cimitirul de dincolo spunându-i că trebuia să părăsească satul într-o oră și că, începând cu ziua aceea, numele Catherine Goggin nu va mai fi auzit sau rostit în parohia Goleen.

Ea zăcu pe pământ, pentru câteva minute, știind că slujba avea să mai dureze o jumătate de oră, iar apoi se ridică și se întoarse în direcția casei unde, bănuia ea, un bagaj o aștepta deja lângă ușa de la intrare.

– Kitty!

O voce din spatele ei o făcu să se întoarcă, iar ea fu surprinsă să îl zărească pe tatăl meu venind spre ea vizibil emoționat. Ea îl observase pe ultimul rând, desigur, când preotul o târâse către ieșire, și spre cinstea lui, pe chip i se citea rușinea.

– Nu ai făcut destule? întrebă ea, punându-și o mână la gură, apoi îndepărtând-o ca să examineze sângele care i se prelinsese pe sub unghiile netăiate.

– Nu am vrut deloc să se întâmple așa, îi spuse el. Îmi pare rău pentru necazul tău, chiar îmi pare!

– Pentru necazul meu? întrebă ea. Într-o altă lume, ar fi fost necazul nostru.

– Ei, haide, Kitty! spuse el, folosind numele pe care o chema și când era copilă. Nu fi așa! Uite câteva lire, adăugă el, întinzându-i două lire irlandeze verzi. Asta ar trebui să te ajute să o iei de la capăt în altă parte.

Ea se uită la ele pentru câteva clipe, apoi le ținu în aer și le rupse încet pe mijloc.

– A, Kitty, nu trebuie să...

– Indiferent ce spune omul acela dinăuntru, nu sunt o târfă! îi spuse ea, mototolind hârtiile într-o bilă și aruncându-le spre el. Ia-ți banii! Cu puțină bandă adezivă poți să-i lipești la loc și să îi cumperi mătușii Jean o rochie frumoasă de ziua ei.

– Iisuse, Kitty, pentru numele lui Dumnezeu, vrei să vorbești mai încet?

– E ultima dată când mă mai auzi! Îți doresc noroc! îi spuse ea, întorcându-se și îndreptându-se spre casă și apoi spre autobuzul de după-amiază spre Dublin.

Și, astfel, ea plecă din Goleen, locul unde se născuse, loc de care va rămâne departe pentru mai bine de șaizeci de ani, când avea să vină cu mine în același cimitir și să caute, printre pietrele funerare, rămășițele familiei care o alungase.

Un bilet doar dus

Ea avea economiile ei, desigur: câteva lire pe care le strânsese într-o șosetă ascunsă în sertarul dulapului în ultimii câțiva ani. O mătușă mai în vârstă, care murise cu vreo trei ani înainte ca mama mea să cadă în dizgrație, îi dădea când și când câțiva penny drept comision și aceștia se strânseseră cu vremea. Mai avea și ceva din banii de la Comuniune și puțini de la Confirmare. Nu fusese niciodată o risipitoare. Nu avea nevoie de multe, iar unele dintre lucrurile care i-ar fi plăcut nici măcar nu știa dacă existau.

După cum se aștepta, când ajunse acasă, bagajul era deja făcut, împachetat corespunzător și așezat la ușa de la intrare, cu haina și pălăria aruncate peste valiză. Ea le puse peste brațul canapelei, pentru că erau date de la frații mai mari și se gândi că hainele de duminică pe care le purta aveau să fie mai valoroase pentru ea în Dublin. O deschise și verifică șoseta-poșetă și iată-l, secretul ascuns cu grijă, la fel cum fusese ascuns și celălalt secret al ei până în seara de dinainte, când mama ei intrase în dormitorul ei fără să bată la ușă și o descoperise în fața oglinzii, cu bluza desfăcută, mângâindu-și burta convexă cu un amestec de teamă și fascinație.

Căinele bătrân își ridică privirea de la locul său din fața focului și căscă îndelung, dar nu veni spre ea ca de obicei, dând din coadă și așteptând o mângâiere sau o vorbă bună.

Ea se duse în dormitorul ei și se mai uită o dată în jur, la ceva ce ar fi vrut să ia cu ea. Erau cărți, desigur, dar le citise pe toate și avea să găsească altele și la celălalt capăt al călătoriei. Pe noptieră avea o statuie mică a Sfintei Bernadette și dintr-un motiv de neînțeles, la care doar ea s-ar fi putut gândi, pe lângă cel de a-și irita părinții, o întoarse cu fața la perete. Mai era și o cutiuță muzicală, care fusese mai înainte a mamei sale, în care își păstra amintirile și comorile.

Începu să le sorteze, în timp ce balerina se învârtea și cânta melodia din *Esmeralda* de Pagni. În momentul în care hotărî că aceste obiecte aparțineau unei alte vieți, o închise ferm, dansatoarea făcând o reverență înainte să dispară cu totul din vedere.

Ura și la gară!, își spuse în gând, ieșind din casă pentru ultima oară. Parcurse drumul spre poștă, unde se așeză pe iarba uscată până când sosi un autobuz, în care urcă și se așeză pe un loc în spate, lângă o fereastră deschisă, încercând să respire regulat în timpul călătoriei, ca să nu i se facă rău, în timp ce străbătea terenul accidentat spre Ballydehob și pe lângă Leap, spre Bandon și Innishannon, înainte să o ia spre nord în orașul Cork, un loc pe care nu îl vizitase niciodată, dar despre care tatăl ei obișnuia să spună că era plin de cartofori, protestanți și bețivi.

Pentru doi penny, bău un castron de supă de roșii și o cană de ceai într-o cafea pe debarcaderul Lavitt și apoi merse de-a lungul malurilor râului Lee spre Parnell Place, de unde cumpără un bilet spre Dublin.

– Doriți și bilet de întoarcere? o întrebă șoferul, scuturându-și tolba în căutare de mărunt. Veți economisi bani dacă vă întoarceți.

– Nu mă voi întoarce, răspunse ea, luând biletul din mâinile lui și punându-l cu grijă în geantă, pentru că avea senzația că acesta ar putea fi un obiect care ar trebui păstrat, o amintire de hârtie cu data începutului noii sale vieți pecetluite în cerneală neagră groasă.

Aproape de Ballincollig

O persoană de moravuri ușoare nu s-ar fi simțit nici pe departe speriată sau supărată când autocarul s-a îndepărtat de chei și și-a început călătoria spre nord. Nu era însă și cazul mamei mele, care era ferm convinsă că toți cei șaisprezece ani pe care și-i petrecuse în Goleen, timp în care i se vorbise numai de sus, fusese ignorată sau

tratată ca și când ar fi fost cumva mai puțin importantă decât oricare dintre ceilalți șase frați ai săi, au condus-o spre acest moment de independență. Așa tânără cum era, se împăcase deja, într-o anumită măsură, cu condiția ei, pe care, mi-a povestit mai târziu, o conștientizase pentru prima oară în magazinul lui Davy Talbot de pe strada principală, când, stând lângă zece cutii de portocale, a simțit piciorul meu neformat lovind ușor în vezica ei. Se putea să fi fost doar un spasm de disconfort care ar fi putut să nu însemne nimic, dar despre care ea a știut că, în cele din urmă, aveam să fiu eu. Nu și-a pus problema să facă avort pe ascuns, chiar dacă le auzise bârfind pe fetele din sat despre o văduvă din Tralee care făcea lucruri teribile cu săruri Epsom, pungi de plastic cu vacuum și un forceps. Se spunea că, pentru șase șilingi, puteai să intri și să ieși din casa ei în câteva ore, cu două sau trei kilograme mai ușoară. Nu, ea știa exact ce urma să facă atunci când eu aveam să mă nasc. Trebuia doar să aștepte până când veneam pe lume ca să își pună în aplicare Marele Plan.

Autocarul spre Dublin era aglomerat și la prima oprire un tânăr urcă, purtând o valiză veche, mare, și privi spre ultimele câteva locuri rămase libere. Ochii lui stăruiră asupra mamei mele pentru o clipă. Ea simți cum privirea lui o ardea, dar nu îndrăzni să se uite la el, crezând că era cineva cunoscut familiei sale, care deja aflate vestea rușinii ei. Ar fi fost suficient doar să o vadă la față ca să facă o remarcă usturătoare. Totuși nimic nu fu rostit, iar după o clipă el merse mai departe. Doar după ce autocarul mai parcurse încă opt kilometri, el se întoarse unde stătea mama și făcu semn spre locul gol de lângă ea.

– Te deranjează? îndrăzni el.

– Nu ai deja un loc în spate? întrebă ea, privind spre capătul autobuzului.

– Tipul de lângă mine mănâncă sendvișuri cu ou și mirosul îmi întoarce stomacul pe dos.

Ea ridică din umeri și își mută haina ca să îl lase să se așeze, cântărindu-l dintr-o privire. Acesta purta un costum în carouri, cu o cravată lărgită la gât și o șapcă pe care o dădu jos și o ținu între mâini.

Ea aprecie că era cu vreo doi ani mai mare decât ea. Avea, deci, opt-sprezece sau nouăsprezece ani, și, deși mama mea era ceea ce pe atunci se numea „o frumusețe“, sarcina și evenimentele dramatice trăite în acea dimineață nu o făceau nici pe departe disponibilă pentru flirt. Băieții din sat încercaseră adesea să intre în vorbă cu ea, desigur, dar ea nu păruse niciodată interesată, câștigându-și astfel reputația unei virtuți care acum fusese spulberată. Erau câteva fete despre care se spunea că era nevoie de foarte puține încurajări să facă ceva, să arate ceva sau să sărute ceva, dar Catherine Goggin nu fusese niciodată una dintre ele. Ea înțelesese că pentru acei băieți avea să pară un șoc vestea despre dezonoarea ei și unii aveau să regrete că nu se străduiseră puțin mai tare în a o seduce. În absența ei, ar fi putut spune că ea fusese mereu o ușuratică și asta conta mult pentru mama mea, pentru că ea și persoana pe care ei o construiseră în imaginațiile lor sordide aveau puține în comun, cu excepția numelui.

– A fost o zi plăcută, spuse băiatul de lângă ea.

– Ce-ai spus? întrebă ea, întorcându-se spre el.

– Am spus că a fost o zi plăcută, repetă el. Deloc rea pentru perioada asta a anului.

– Să zicem...

– Ieri a plouat și, de dimineață, cerul era încărcat de nori. Dar uite, azi nu plouă deloc. E frumos afară.

– Pe tine chiar te preocupă vremea, nu-i așa? întrebă ea, auzindu-și tonul sarcastic din voce, dar nu îi păsă.

– Am crescut la o fermă, spuse el. Pentru mine, este a doua natură.

– Și eu, spuse ea. Tatăl meu și-a petrecut jumătate din viață holo-bându-se la cer sau adulmecând aerul de după-amiaza târziu, căutând semne despre cum avea să fie ziua următoare. Se spune că în Dublin mereu plouă. Îți vine să crezi?

– Vom afla în curând, presupun. Mergi până la capăt?

– Pardon?

Chipul lui deveni stacojiu, de la baza gâtului până în vârful urechilor, iar viteza transformării o fascină.